

Uppsala universitet
Rektor

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Jana Hejzlar
08-563 088 19
Jana.hejzlar@hsv.se
BESLUT

2011-01-18
Reg.nr 641-933-10

Beslut om tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan

Högskoleverket beslutar att ge Uppsala universitet tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i följande ämnen: matematik, biologi, fysik, kemi, naturkunskap, teknik, historia, religionskunskap, samhällskunskap, geografi, svenska, svenska som andraspråk, engelska, franska, spanska, tyska, arabiska samt turkiska.

Ansökan och ärendets hantering

Uppsala universitet har ansökt hos Högskoleverket om tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i ämnena matematik, biologi, fysik, kemi, naturkunskap, teknik, historia, religionskunskap, samhällskunskap, geografi, filosofi, företagsekonomi, kostvetenskap, psykologi, svenska, svenska som andraspråk, engelska, franska, spanska, tyska, arabiska, turkiska, idrott och hälsa, bild samt musik. Ämnet kostvetenskap har inte bedömts då det saknas i de ämnesgrupper som finns förtecknade i bilaga 4 till högskoleförordningen SFS 2010:544.

För granskning av ansökan har Högskoleverket utsett följande bedömare: universitetslektor Christina Hultgren, Högskolan i Gävle (ordförande); universitetslektor Håkan Sollervall, Linnéuniversitetet (ordförande); lärarstuderande Diego Alfaro, Malmö högskola; lärarstuderande Ewa Axelsson, Högskolan Kristianstad; docent Jette Benn, Århus universitet; universitetslektor Cecilia Björklund Dahlgren, Luleå tekniska universitet; universitetslektor emerita Gerd Brandell, Lunds universitet; lektor Tua Ericsson-Knif, Svenska handelshögskolan i Åbo; fil. dr. Lars Geschwind, Technopolis group; professor Gunnar Gjone, Universitetet i Oslo; lektor Conrad Hagen, Universitetet i Stavanger; professor emerita Torlaug L. Hoel, NTNU i Trondheim; professor Gunilla Holm, Helsingfors universitet; lektor Lisen Häggblom, Åbo Akademi; universitetslektor Maj-Lis Hörnqvist, Luleå tekniska universitet; docent Jörgen

Johansson, Högskolan i Halmstad; lektor Helge Kastrup, Professionshögskolan UCC i Köpenhamn; professor Rune Krumsvik, Universitetet i Bergen; professor Maria Lennernäs, Högskolan Kristianstad; dekan Nils-Georg Lundberg, Professionshögskolan UCC Nordjylland; lärarstuderande Johan Lundmark, Uppsala universitet; docent Gunilla Molloy, Stockholms universitet; docent Maarit Mutta, Åbo universitet; professor Liv Merete Nielsen, Högskolan i Oslo; universitetslektor Anita Norlund, Högskolan i Borås; professor Christina Nygren-Landgårds, Åbo Akademi; universitetslektor Eva Olofsson, Umeå universitet; professor emeritus Aadu Ott, Göteborgs universitet; lektor Helle Rønholt, Köpenhamns universitet och professor Tobias Werler, Högskolan i Volda. Därutöver har professor Bengt Brendemoen, Universitetet i Oslo; försteamanuensis Anne Margrete Fiskvik, NTNU i Trondheim och Universitetet i Stavanger; lektor Fie Høystrup, Professionshögskolan UCC i Köpenhamn; lektor Bergthora Kristjansdottir, Professionshögskolan UCC i Köpenhamn; professor emeritus Lauri Lindgren, Åbo universitet; försteamanuensis Dag Jostein Nordaker, Universitetet i Stavanger och professor Staffan Wahlgren NTNU i Trondheim bistått bedömargruppen inom sina sakområden.

Underlag för bedömningen har varit universitetets ansökan samt intervjuer den 14 oktober 2010 med representanter för universitetet. Bedömargruppens yttrande bifogas.

Bedömning

Bedömning har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen och högskoleförordningen och utifrån de kvalitetsaspekter och kriterier vid examenstillståndsprövningar som Högskoleverket har utarbetat med hänsyn tagen till examensbeskrivningen för denna yrkesexamen.

Bedömargruppens yttrande innehåller dels en sammanfattande bedömning per aspekt, dels en samlad bedömning. Ledamöter i bedömargruppen har inte medverkat i bedömningar där jäv föreligger.

Bedömargruppens samlade bedömning är att Uppsala universitet har förutsättningar att ge ämneslärarutbildning med inriktning mot arbete i gymnasieskolan med tillfredsställande kvalitet i ämnena matematik, biologi, fysik, kemi, naturkunskap, teknik, historia, religionskunskap, samhällskunskap, geografi, svenska, svenska som andraspråk, engelska, franska, spanska, tyska, arabiska samt turkiska. Högskoleverket instämmer i denna bedömning.

Bedömargruppens samlade bedömning är att Uppsala universitet inte har förutsättningar att ge ämneslärarutbildning med inriktning mot arbete i gymnasieskolan med tillfredsställande kvalitet i ämnena filosofi, företagsekonomi,

psykologi, idrott och hälsa, bild samt musik. Högskoleverket instämmer i denna bedömning.

Beslut

Högskoleverket beslutar att ge Uppsala universitet tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i följande ämnen: matematik, biologi, fysik, kemi, naturkunskap, teknik, historia, religionskunskap, samhällskunskap, geografi, svenska, svenska som andraspråk, engelska, franska, spanska, tyska, arabiska samt turkiska.

Beslut i detta ärende har fattats av universitetskanslern Lars Haikola efter föredragning av utredaren Jana Hejzlar i närvaro av stabschefen Lennart Stähle och avdelningschefen Magnus Hjort.

I ärendets beredning har även utredarna Tomas Egeltoft, Sara Monaco, Joakim Palestro och Karl Weigelt deltagit.

Lars Haikola

Jana Hejzlar

Kopia till:
Utbildningsdepartementet
Ledamöterna i bedömagruppen

Bedömagruppens yttrande

Uppsala universitet

– ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan¹

Utbildningens förutsättningar

Lärraresurs

Antalet lärare och andelen tillsvidareanställda bland dem är tillfredsställande i samtliga sökta ämnen utom idrott och hälsa samt bild. I lärarutbildningen som helhet finns det en omfattande vetenskaplig kompetens inom såväl den utbildningsvetenskapliga kärnan som de flesta av ämnena, men den vetenskapliga ämnesdidaktiska kompetensen liksom professionserfarenheten är svagare representerad.

I matematik finns mycket god vetenskaplig kompetens i ämnet och tillräcklig vetenskaplig kompetens i ämnesdidaktiken.

I de naturorienterade ämnena biologi, fysik, kemi och naturkunskap samt i teknik finns bred vetenskaplig kompetens för ämnesstudierna. Den ämnesdidaktiska kompetensen är svagare, men likväl tillräcklig i dessa ämnen.

I de samhällsorienterade ämnena historia, religionskunskap och samhällskunskap samt i geografi finns omfattande vetenskaplig kompetens vad gäller ämnesstudierna. I historia och religionskunskap finns god ämnesdidaktisk kompetens. I samhällskunskap och geografi finns en svag, men tillräcklig ämnesdidaktisk kompetens. I filosofi och psykologi finns vetenskapligt kompetenta lärare för ämnesstudierna. Däremot saknas tillräcklig ämnesdidaktisk kompetens. Vad gäller företagsekonomi tillåter underlaget ingen säker bedömning av lärarresursen. Även om tillräcklig kompetens för ämnesstudierna finns vid lärosätet är det inte klart hur den ska användas.

I svenska och svenska som andraspråk är den vetenskapliga kompetensen tillräckligt omfattande inom såväl ämnesstudierna som ämnesdidaktiken, om än svag vad gäller den senare.

I engelska, franska, spanska, tyska, arabiska och turkiska finns tillräckligt med vetenskapligt meriterade lärare för ämnesstudierna. I engelska finns god ämnesdidaktisk kompetens. I de övriga språkämnen är den ämnesdidaktiska kompetensen svagare, men den stärks genom samarbete mellan språkämnen.

¹ Bedömda ämnen: matematik, biologi, fysik, kemi, naturkunskap, teknik, historia, religionskunskap, samhällskunskap, geografi, filosofi, företagsekonomi, psykologi, svenska, svenska som andraspråk, engelska, franska, spanska, tyska, arabiska, turkiska, idrott och hälsa, bild samt musik.

I idrott och hälsa är den samlade lärarresursen otillräcklig vad gäller såväl antal lärare som andelen tillsvidareanställda lärare. Den vetenskapliga kompetensen inom ämnesstudierna och ämnesdidaktiken är likaså otillräcklig.

Den redovisade lärarresursen är otillräcklig i bild, vad gäller vetenskaplig kompetens i ämne och ämnesdidaktik, antal lärare och kontinuiteten bland dem.

I musik finns tillfredsställande vetenskaplig kompetens i musikhistoria och musikteori, men otillräcklig ämnesdidaktisk kompetens och svag konstnärlig kompetens.

För den utbildningsvetenskapliga kärnan finns tillräckligt omfattande vetenskaplig kompetens. Specialkompetens hämtas från hela lärosätet.

De medverkande lärarna har i genomsnitt relativt väl tilltagen tid för kompetensutveckling och forskning. Det finns särskilda program för adjunkters kompetensutveckling och kompetensutveckling inom ämnesdidaktik.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten lärarresurs är tillfredsställande i den utbildningsvetenskapliga kärnan samt i alla bedömda ämnen, utom filosofi, psykologi, företagsekonomi, idrott och hälsa, bild samt musik.

Utbildningsmiljö

Både inom de utbildningsvetenskapliga disciplinerna och i anknytning till de flesta ämnen bedrivs det omfattande forskning på hög nivå. Som helhet bedrivs lärarutbildningen i en forskande miljö. Förutsättningarna för en konstnärligt utvecklande utbildningsmiljö för de estetiska ämnena framstår som svaga. Utbildningsmiljön ger dock sammantaget goda förutsättningar för utvecklingen av ett kritiskt, reflekterande och kreativt förhållningssätt.

Organisationen av den verksamhetsförlagda utbildningen är tillfredsställande, med goda samarbetsformer och utvecklingsmöjligheter.

Det finns ett omfattande nationellt och internationellt samarbete inom forskning och utvecklingsarbete med betydelse för lärarutbildningen.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten utbildningsmiljö är tillfredsställande.

Utbildningens genomförande

Styrdokument

Utbildningsplanen innehåller mål utarbetade i enlighet med examensordningen och det finns en tydlig struktur för utbildningen.

Kursplanerna innehåller överlag tydliga angivelser av mål, innehåll, uppläggning och kurslitteratur.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten styrdokument är tillfredsställande för den utbildningsvetenskapliga kärnan samt för samtliga sökta ämnen.

Undervisning, kurslitteratur, examination

I matematik är innehållet på en hög nivå, men det är otillräckligt anpassat till ämneslärarutbildningen. Matematikdidaktiken behandlas separat i två så kallade strimmor och i en verksamhetsförlagd kurs. Det saknas än så länge ämnesdidaktisk litteratur.

I biologi, fysik, kemi och naturkunskap samt i teknik är innehållet och uppläggningsen huvudsakligen tillfredsställande, med passande undervisnings- och examinationsformer. Kurslitteraturen är i behov av komplettering, särskilt vad gäller ämnesdidaktiken.

I historia, religionskunskap och samhällskunskap samt i geografi finns ett innehåll och en uppläggning som säkrar progression och forskningsanknytning särskilt för ämnesstudierna. Ämnesdidaktiken är väl integrerad i historia och samhällskunskap samt i de religionshistoriska delarna av religionskunskapen. Däremot är ämnesdidaktiken svagare företrädd i de övriga delarna av religionskunskapen samt i geografi. Kurslitteraturen behöver kompletteras i några av kurserna i samhällskunskap.

I filosofi har ett särskilt kursblock för ämneslärarutbildningen tagits fram. Med undantag för en planerad ämnesdidaktisk delkurs, som ännu inte utarbetats, baseras innehållet på det befintliga kursutbudet i praktisk och teoretisk filosofi, vilket försvårar egentlig progression. I psykologi och företagsekonomi är innehållet detsamma som i rena ämneskurser och det finns inget ämnesdidaktiskt innehåll. I filosofi, företagsekonomi och psykologi kommer det, trots att en sådan kursplan finns för åtminstone filosofi, inte att erbjudas verksamhetsförlagd utbildning. Sammantaget är innehållet i dessa ämnen otillräckligt anpassat till ämneslärarutbildningen och dess examensmål.

I svenska och svenska som andraspråk, som endast kan läsas i kombination med svenska, är innehållet och uppläggningsen tillfredsställande, med passande och varierade undervisningsformer, kurslitteratur och examinationsformer. Det ämnesdidaktiska innehållet ges dock tämligen liten plats.

I engelska finns ett genomtänkt innehåll och en klar struktur, med väl integrerad ämnesdidaktik. Också i franska, spanska och tyska är innehållet genomtänkt och relevant, men ämnesdidaktiken är huvudsakligen hänförd till särskilda, relativt begränsade delkurser. Trots vissa oklarheter rörande undervisnings- och examinationsformer samt svagheter vad gäller ämnesdidaktisk litteratur, säkrar kursernas utformning forskningsanknytning och progression i samtliga dessa ämnen.

I arabiska och turkiska är undervisnings- och examinationsformerna traditionella. Ämnesdidaktiken ligger i en särskild delkurs, som är väl genomtänkt. Kurslitteraturen är huvudsakligen internationell. Sammantaget säkrar innehåll och uppläggning progression och forskningsanknytning på ett bra sätt.

I idrott och hälsa finns inte ett tillräckligt genomarbetat innehåll och anpassningen till ämneslärarutbildningen är alltför bristfällig. Internationell litteratur förekommer sparsamt. Det ämnesdidaktiska innehållet är svagt bland annat med avseende på de för ämnet centrala genusfrågorna. Progressionen är oklar.

I bild är innehållet något snävt och progressionen något oklar, men sammantaget är innehållet och uppläggningsformen relevant, med passande undervisnings- och examinationsformer.

I musik tillåter underlaget ingen klar bedömning av kurslitteraturen eller av progressionen. Det finns en övervikt för musikhistoria och musikteori, och det är oklart hur ämnesdidaktiken kommer in.

I den utbildningsvetenskapliga kärnan finns ett mycket genomtänkt och väl strukturerat innehåll, med undervisningsformer, kurslitteratur och examinationsformer som säkrar forskningsanknytning och progression i flera dimensioner.

Examinationen av den verksamhetsförlagda utbildningen genomförs av lärosätet i samarbete med lärare vid de medverkande skolorna.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten undervisning, kurslitteratur och examination är tillfredsställande i den utbildningsvetenskapliga kärnan samt i samtliga bedömda ämnen utom matematik, filosofi, psykologi, företagsekonomi, idrott och hälsa samt musik.

Utbildningens resultat

Säkring av examensmålen

Lärosätet har visat att det finns system för att dokumentera kraven med avseende på olika former av examination.

Lärosätet har visat att det finns system för att säkra att utbildningen ger studenterna förutsättningar att nå examensmålen.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten säkring av examensmålen är tillfredsställande.

Samlad bedömning

Vår samlade bedömning är att Uppsala universitet har förutsättningar att ge ämneslärarutbildning med inriktning mot arbete i gymnasieskolan med tillfredsställande kvalitet i ämnena matematik, biologi, fysik, kemi, naturkunskap, teknik, historia, religionskunskap, samhällskunskap, geografi, svenska, svenska som andraspråk, engelska, franska, spanska, tyska, arabiska och turkiska. Vi rekommenderar Högskoleverket att tillstyrka ansökan för dessa ämnen.

Vår samlade bedömning är att Uppsala universitet inte har förutsättningar att ge ämneslärarutbildning med inriktning mot arbete i gymnasieskolan med tillfredsställande kvalitet i ämnena filosofi, företagsekonomi, psykologi, idrott och hälsa, bild samt musik. Vi rekommenderar Högskoleverket att avslå ansökan för dessa ämnen.